

İlyas TEKİN*

KADINLARA İYİ DAVRANMAK

İçişleri Bakanı **Süleyman Soylu**, 2021 yılı 15 Kasım itibarıyla 251 kadın cinayeti işlendiğini belirterek, "**Geçen yılın tamamında bu sayı 268'di. Bu yıl, bu sayının üstünde kalacağımız görülüyor**" dedi. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun yıl boyunca aylık olarak topladığı verilerle oluşturulan rapora göre, aralık ayında 30 kadın, 2021 yılında 280 kadın öldürüldü, 217 de şüpheli kadın ölümü var. Aynı rapora göre Türkiye'de 2010-2020 yılları arasında toplam 2296 kadın cinayeti işlenmiş.

Deizm-ateizm artsa da yüzde 99'u Müslüman sayılan bir ülkede hemen her gün bir veya bir kaç kadına şiddet, cinayet ve tacizin meydana gelmesi, boşanmaların artması çok üzücüdür. Yazıyı tamamlarken bir genç, nişanı bozdu diye avukat bir kızımızı ve aynı gün bir yabancı, bile bile arabasını iki köpeğin üzerine sürerek birini öldürdü. Köpeği ezen yakalandı ama hemen serbest bırakıldı. Bu nasıl bir vahşettir?

Ailenin temelini sevgi, saygı, hoşgörü teşkil eder. Zorla evlilik olur mu? Bütün bu istenmeyen kaba davranış, şiddet ve cinayetlerin ortadan kalkması ancak eğitimle mümkündür. Kadınlara iyi davranmanın hem adaletle (itidâl, ifrât-tefrit-aşırılıklardan uzak, ölçülü, dengeli ve orta yolla), hem de eğitimle çok yakın ilgisi vardır. Problemler, daha ziyade adalet, ölçü ve dengeyi bırakıp ifrât-tefrite kaçmaktan, aşırılıklardan ileri gelir. Çözümü de, eğitimden geçer.

a) Hususi bir sûre:

Kadınlara hakkında hususi bir sûre vardır. **Nisâ** (kadınlar) sûresi. Baş tarafı Allah (c.c.)'ın hakları, bütün insanlığın kardeşliği; çocuklara, yetimlere ve kadınlara merhamet etme, şefkat gösterme; haklarının ve mallarının korunması, evlenme gibi hususlarla başlar; sonu da bunlarla biter. Hedef bunların hakları ve korunmasıdır.

* E. Üsküdar Milli Eğitim Md.

ilyastekin3453@gmail.com info@turkaydergi.com

Demek ki ihtiyaç var ki, kadına şefkat ve merhamet ile kadın haklarına riayetinin öneminden bahsedilmektedir.

Bunun dışında da kadınlara, çocuklara, yetimlere, ev halkına iyi davranma konusunda çok sayıda Âyet-i kerime ve hadisi şerif var. Bir kere kısa ve öz olarak sevgili peygamberimizin ifadesiyle: "**İslâm güzel ahlaktır.**"¹

Yine peygamberimiz: "**Ben, ancak güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim.**"² buyurmaktadır. Bütün ibadetlerin hedefi de insana ahlakî güzellikler kazandırmaktır. Eğer bu hedef gerçekleşmiyorsa, ibadetler hedefine ulaşmıyor demektir.

Güzel ahlak, Allah (c.c.)'ın emirlerine saygı, yarattıklarına sevgidir. **Yunus Emre'nin** tabiriyle: "**Yaratılanı hoş gördük, yaratandan ötürü.**" Sadece kendi yakınlarına, ailesine, çocuklarına değil; herkese, bütün insanlığa, bütün canlılara, hatta çevreye, tabiata iyi davranmak.

Hasan Basrî, ne güzel söylemiş:

"**Güzel ahlakın esası, iyiliği yaygınlaştırmak, kimseyi rahatsız etmemek ve güler yüzlü olmaktır.**"

Çünkü başkalarına yapılan yanlışlık ve haksızlık, kul hakkına da girer, onu yüce Allah (c.c.) affetmez. Kul hakkına giren büyük günahların başında haksız yere insan öldürme gelir. Kur'an-ı Kerim, "**haksız yere bir canı öldürmeyi, bütün insanları öldürmeye, bir canın yaşamasına vesile olmayı da bütün insanlığı yaşatmaya denk**" sayar.³

b) Kısas:

Âyet-i kerimede kasten-bilerek bir mümini öldürenin cezasının ebedi cehennem olduğu ve lanetlendiği bildirilmektedir:

"**Kim bir mümini kasten-bilerek öldürürse, cezası ebedi kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lanetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır.**"⁴

Tabii ki, bu ceza ahiretteki cezasıdır. Dünyadaki cezası ise kısastır. Bu ayrı bir konudur, detayına girecek değiliz, fakat şu kadarını belirtelim ki, burada hem kul hakkı ve hem de Allah Teâlâ'nın hakkı vardır. **"Kötülüğün cezası, misliyle kötülüktür."**⁵ hükmünce, kasten ve haksız yere bir insanı öldürenin cezası, kendi kendini de yaşama hakkından mahrum bırakmış olduğundan, şeriata göre kısastır.⁶ Bu ceza, bazılarına ağır gelebilir. Ama öldüren, öldürülmeyi hak etmiştir; kendisi kendisini öldürülmeye müstahak görmüştür. Kim olursa olsun, isterse kral olsun, fark etmez.

Çünkü hayat hakkı, herkes için eşittir ve kısas bu sebeple emredilmiştir. Maktul kim olursa olsun, onun katili veya katilleri de kim olursa olsun, o maktulden daha fazla hayat hakkına sahip değildir. Kısasa tabi tutulmasa bile, zaten azıcık insaf sahibi ise, yaptığı bu kötü suçun vicdan azabı ona yeter. Kısas, ancak öldürülenin ehlinden-vârislerinden birinin affı ile düşebilir. Af ve diyet meşrudur. Ancak af ve diyet yetkisi, sadece öldürülenin vârisi-velisi olan kişiye aittir.⁷ Başkasına böyle bir yetki verilmemiştir. Be sebeple adaletle yakından ilgisi vardır.

Şüphesiz İslâm dini suça iten sebepleri büyük ölçüde ortadan kaldırmak amacıyla, insanı iman, ibadet ve güzel ahlak terbiyesi ile olgunlaştırmak için gerekli tedbirleri göstermiş; bütün bu tedbirlerden sonra cana kıyan için bu (cana kıyanın canına kıyılır.) hükmü getirmiştir. Allah (c.c.) akıl, fikir vermiş, ayrıca da dil gibi önemli bir nimet vermiştir. Bunlar dururken kaba kuvvete başvurmak, hem acziyetin ve hem de cehaletin sonucudur.

Konuya Nisâ sûresinden bir Âyet-i kerime ile başlayalım:

"Ey iman edenler, kadınlara zorla varis olmanız size helal değildir. Verdiğiniz mehrin bir kısmını kurtaracaksınız diye, onları sıkıştırmanız da helal değildir. Ancak açık bir hayâsızlık yapmış olurlarsa o başka. Onlarla (kadınlarla) iyi geçinin. Eğer kendilerinden hoşlanmadıysanız, olabilir ki, siz bir şeyden hoşlanmazsınız da Allah onda birçok hayır takdir etmiş olabilir."⁸

Devri cehalette (İslâm'dan önce) **Araplar** kadına çok kötü baskı, zulüm ve haksızlıklar yaparlardı.

Bunları bugün düşünmek bile insana hicap veriyor. Bu cümleden olarak erkekler, yakını vefat ettiği zaman, kocası ölen kadını onun miras bıraktığı mal gibi düşünüp kadın istemese bile onunla evlenme veya onu başkasıyla evlendirme hakkına sahip olduklarını zannederlerdi. Bazıları da hanımından hoşlanmadığı halde, malına ve mirasına konmak için zorla onu yanında tutar, ölümünü gözlermiş!⁹

İşte bu Âyet-i kerime bunun üzerine indirilmiştir. Aslında kadın gerçek değerini İslâm'la bulmuştur. (Bu da ayrı bir konudur.) Yani asla kadınlara baskı ve zevciyet bakımından haksızlık yapmayınız. Ancak karı-koca arasını ayıracak aşırı bir edepsizlik veya zina gibi bir suç olursa, o zaman ayrılma sebebi olabilir. Âyet-i kerimede **"Ma'rûf"** tabiri geçer ki: **"toplum tarafından bilinen, hoş karşılanan; dine göre de meşrû ve makbul kabul edilen zevciyet ve harcama hususlarında insafli ve adaletli olmak, söz ve sohbetle tatlı dille konuşmak"** demektir.¹⁰

Âyet-i kerimenin sonunda geçen **"birçok hayır takdir etmiş olabilir."** den maksat, salih evlat, ülfet-muhabbet-sevgi, barış olabilir. Yani siz bazı yönlerini hoş karşılamazsınız, ama sabredin, belki ilerde karşılığını hayır olarak görürsünüz.¹¹ Herkesle, ama özellikle kadınlarla iyi geçinin. Şüphesiz kadınlar da kocalarıyla iyi geçineceklerdir. İyi geçinmek, tatlı dil, güler yüz ve gayet kibar-nâzik davranmakla olur. Atalarımız ne güzel söylemiş:

"Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır!"

Sevgili Peygamberimiz, hem söyler, hem de uygular ve hanımlarına çok iyi davranırdı. 1. **"Hayırlınız, aile fertlerine hayırlı olan, onlarla iyi geçinendir. Ailesine en hayırlı olanınız da benim."** buyurmuştur.¹²

2. **"Müminlerin iman bakımından en mükemmeli (olgun olanı), ahlakı güzel olanıdır. Sizin en hayırlınız, hanımlarına karşı hayırlı olanlardır."**¹³

Görülüyor ki olgun müminin ölçüsü güzel ahlak, hayırlı olmanın ölçüsü de hanımlara iyi davranmaktır.

c) Kadını dövmek:

Yukarıdaki hadisi şerifle yakından ilgili olarak peygamberimiz: 1. **"Kadınları dövmeyiniz."** buyurdu. Daha sonra da:

"Birçok kadın Muhammed ailesine gelerek kocalarını şikâyet ediyorlar. Kadınlarını döven kimseler, sizin hayırlınız değildir." buyurdu.¹⁴

Yine hadisi şeriflerinde şöyle buyurdu:

2. **"Sizden biriniz hanımını köleyi döver gibi dövmeye kalkışıyor. Belki de o akşam onunla aynı yatakta yatacaktır."**¹⁵

3. **"Bir mümin, hanımına kin beslemesin. Onun bir huyunu beğenmezse, başka bir huyunu beğenir."**¹⁶

Sevgili Peygamberimizin aile fertlerine olan davranışlarını dikkate alan **İmam Mâlik**, şöyle güzel bir prensip ortaya koymuştur:

"Bir kimse kendisini aile fertlerine, dünyanın en sevimli insanı olarak kabul ettirmelidir." Elbette ki bu durum, erkek-kadın herkes için geçerlidir.

d) Boşanmak ve aile büyüklerinden hakem:

Hele hele çocuklar varken bunlara daha çok dikkat edilmelidir. Çünkü anne-babanın kavgaları, çocuklar üzerinde çok derin izler bırakır. Bunlar tecrübe ile sabittir ve örnekleri çoktur. Bu sebeple ve özellikle çocuklar için eşler birbirlerine daha çok katlanmak zorundadırlar. Onların yuvayı devam ettirememeleri yüzünden olan çocuklara olmaktadır...

Yok, eğer artık evliliğin devamı imkânsız hale gelmişse, o zaman da normal hukuk kurallarına uygun şekilde ayrılma yoluna gidilir. Tam da burada aile büyükleri devreye girmeli, hakemlik yapmalı ve yuvayı devam ettirebilmek için evli çiftlere yol göstermelidirler. Bu, aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'in emridir.

Kadın ve kadın haklarından bahs eden **Nisâ** sûresinde Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Eğer karı kocanın aralarının açılmasından korkarsanız, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden de bir hakem gönderin. Bunlar barıştırmak isterlerse, Allah aralarını bulur. Şüphesiz Allah her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır."¹⁷

Evlilik hayatında boşanmak da vardır, ama boşanmadan önce aile-akraba büyükleri hakemlik görevini **ADALETLE** yerine getirmelidirler. Hakemleri seçme hakkı karı-kocaya aittir. Ancak akrabadan seçilmesi müstahaptır.¹⁸ Zira onlar konuya daha çok vâkıf olurlar ve daha çok yuvanın bozulmamasını ve devamını isterler. Çünkü boşanma, öyle hemen karar verilebilecek bir olay değildir; sabır ve tahammül gerektiren çok önemli, hayatî bir konu ve son başvurulabilecek bir yoldur. Hâlbuki ondan önce aile büyüklerinin hakemliği ile yuvanın devamı mümkün olabilir. İnsanların arasını bulmak, hele hele ayrılma durumuna gelen karı-kocanın arasını bulmak, onları barıştırmak, namaz kılmak, oruç tutmak ve sadaka vermek kadar, hatta daha faziletli bir ibadettir.

Peygamberimiz, ashabına: **"Size namaz, oruç ve sadakadan daha faziletli bir ibadeti haber vereyim m?"** buyurdu. Ashabı kiram: **"buyur ya resulellah."** dediler. Bunun üzerine: **"iki kişiyi barıştırmaktır."** cevabını verdi.¹⁹ Karı-kocanın arasını bulmak daha büyük önem arz eder. Hele çocuk da varsa! Zira hadisi şeritteki tabirle: **"Allah katında helâl olan şeylerin en sevimsizi boşanmadır."**²⁰ Boşanmayı durdurmak ve aile yuvasının devamını sağlamaya vesile olmak çok faziletli bir ibadettir. Bu sebeple iki kişinin arasını, özellikle karı-kocanın arasını bulmak için (bir de savaşta) yalan söylemeye bile cevaz verilmiştir. Detayına giremiyoruz. Bu konuda hadisi şerif vardır.²¹

Boşanma da son çare olarak usulüne uygun yapılır. Dövmek, yaralamak, hele hele cinayet, asla insana yakışan bir davranış değildir.

Atalarımız ne güzel söylemişler:

**"Keskin sirke, küpüne zarar verir."
"Öfkeyle kalkan zararlar oturur."**

İnsan sinirlendiği-öfkelenildiği zaman, hiç bir şey yapmamalı, hiç bir şey söylememeli. Çünkü o anda insanda hâkim olan akıl değil; nefis, şeytan ve öfkedir. Bunlar, insana sonra pişman olacağı, **"nasıl ben bunu yaptım?"** diyeceği ve utanacağı işleri yaptırır. Bu sebeple, öfke anında ayakta olana oturmak, oturana yatmak ve abdest almak tavsiye edilmiştir. Hem zaman geçer, hem de abdestle vücuttaki ateş söner. Hadisi şerifte şöyle buyurulmuştur:

“Öfke şeytandandır, şeytan ateşten yaratılmıştır. Ateş, su ile söndürülmektedir. Öyleyse, biriniz öfkelendiği zaman hemen abdest alsın.” “Biriniz ayakta iken öfkelenirse hemen otursun. Öfkesi geçerse ne âlâ, geçmezse yatsın.”²²

Kur'an-ı Kerim de: **"Öfkesini yenenler ve insanları affedenler övülmektedir."**²³

Bunu da ilk önce birbirlerine uygulayacak olanlar evli çiftlerdir. Sevgili Peygamberimiz: **"Asıl pehlivan güreşte rakibini yenen değil, kızdığı zaman öfkesini yenendir."** buyurmuştur.²⁴ Ne kadar doğru! Bütün bunlara ilave olarak sevgili peygamberimiz **"kadınlara iyi davranmayı tavsiye etmiştir."**²⁵ Buna uygun olarak bu başlığı seçtik.

Sonuç olarak: Bir önceki yazımızda bahs ettiğimiz gibi²⁶ hem erkek ve hem de kadın için, evlenirken denklige riayet edilir, temel sağlam atılır, ifrat-tefrit-aşırılıklardan kaçınılır; ölçülü, dengeli, itidal-orta yol üzere hareket edilirse; sevgi-saygı, hoşgörü ile güzel ahlak kurallarına uyulursa, aile yuvası devam eder; aksi halde boşanmaya kadar giden problemler ortaya çıkar.

1-Muvatta, Hüsnü'l-hulk, 8, Ahmed bin Hanbel, II, 381.

2-Muvattâ, Hüsnü'l-hulk, 8.

3- Mâide sûresi /5, âyet: 32.

4-Nisâ sûresi /4, âyet: 93.

5-Yûnus sûresi /10, âyet: 27; Mü'min/Gafir sûresi /40, âyet: 40; Şûrâ sûresi /42, âyet: 40

6-Bakara sûresi /2, âyet: 178-179; bkz. Ömer Nasuhi Bilmen, Hukukî İslâmiyye ve İstılahatı Fıkhiyye Kamusu, İstanbul 1968, c: 3, s: 27-98; Kamil Miras, Tecridi Sarîh T, Ankara 1981, c: 7, s: 329-332.

7-Bkz. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, İstanbul 1971, c: 1, s: 601-610; Komisyon, Ku'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meâli, Ankara 2012, s: 26; bkz. Ömer Nasuhi Bilmen, Hukukî İslâmiyye ve İstılahatı Fıkhiyye Kamusu, İstanbul 1968, c: 3, s: 99-107.

8-Nisâ sûresi /4, âyet: 19.

9-Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, İstanbul 1971, c: 2, s: 1319; Kadî Beydâvî, Beydâvî Tefsiri, Mısır 1964, c:1, s: 113; İsmail Hakkı Bursevî, Rûhul-beyân Tefsiri, İstanbul 1969, c: 2, s: 181; Komisyon, Kur'an Yolu Tefsiri, DİB, Ankara 2007, c: 2, s: 36.

10-Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, İstanbul 1971, c: 2, s: 1319-1320; İsmail Hakkı Bursevî, Rûhul-beyân Tefsiri, İstanbul 1969, c: 2, s: 181-182; Kadî Beydâvî, Beydâvî Tefsiri, Mısır 1964, c: 1, s: 113; Komisyon, Kur'an Yolu Tefsiri, DİB, Ankara 2007, c: 2, s: 36-38.

11-İsmail Hakkı Bursevî, Rûhul-beyân Tefsiri, İstanbul 1969, c: 2, s: 182.

12-Tirmizî, Menâkıb, 63; İbni Mâce, Nikâh, 50.

13-Tirmizî, Radâ', 11; ayrıca bkz. Ebû Dâvûd, Sünne, 15; İbni Mâce, Nikâh, 50; Câmîus-sağır, c: 1, s: 55.

14- Ebû Dâvûd, Nikâh, 42; bkz. İbni Mâce, Nikâh, 51.

15-Buhârî, Tefsirü sûre (91), 1; Müslim, Cennet, 49; ayrıca bkz. Tirmizî, Tefsirü sûre 91; İbni Mâce, Nikâh, 51.

16-Müslim, Radâ', 61.

17-Nisâ sûresi /4, âyet: 35.

18-Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, İstanbul 1971, c: 2, s: 1352-1353; İsmail Hakkı Bursevî, Rûhul-beyân Tefsiri, İstanbul 1969, c: 2, s: 204.

19-Ebû Dâvûd, Edeb, 50; Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 56; İsmail Hakkı Bursevî, Rûhul-beyân Tefsiri, İstanbul 1969, c: 2, s: 204.

20-Ebû Dâvûd, Talak, 3; Câmîus-sağır, c: 1, s: 5

21-Buhârî, Sulh, 2; Müslim, Birr, 101; Bkz. Ebû Dâvûd, Edeb, 50; Tirmizî, Birr, 26; Riyâzus-sâlihîn Peygamberimizden Hayat Ölçüleri, İstanbul 2005, c: 2, s: 246-247.

22-Ebû Dâvûd, Edeb, 4; Müsned, 4/226; Suyûtî, Câmîus-sağır, Kahire 1373/1954, c: 1, s: 83; Riyâzus-sâlihîn Peygamberimizden Hayat Ölçüleri, İstanbul 2005, c: 3, s: 603.

23-Âli İmrân sûresi /3, âyet: 134.

24-Buhârî, Edeb, 76, 102; Müslim, Birr, 107, 108.

25-Buhârî, Enbiyâ, 1, Nikâh, 80; Müslim, Rada', 60; bkz. Tirmizî, Rada', 11, Tefsirü sûre (9), 2; İbni Mâce, Nikâh, 3.

26-İlyas Tekin, Mutlu Bir Hayat İçin Evlilik- II-, Türkay Dergi, sayı: 53, Ocak 2022.